

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/286/2021
Identifikačné číslo spisu:	5909201602
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Katarína Katková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5909201602.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu Mgr. Kataríny Katkovej a JUDr. Aleny Adamcovej v spore žalobcu Ing. P. O., narodeného XX. Y. XXXX, H., A. P. XXXX/XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou PETKOV & Co s.r.o., Bratislava, Šoltésovej 14, IČO: 50 430 742, proti žalovanej Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Župné nám. 13, o náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 21.905 eur, pôvodne vedenom na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 5C/138/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 19. mája 2021 sp. zn. 7Co/2018/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcovi nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Ružomberok (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 22. septembra 2016 č. k. 5C/138/2015-658 (v poradí tretím rozhodnutím) uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 25.000 eur, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrok) a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II. výrok) s tým, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov právo (III. výrok).

1.1. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobca sa žalobou (po pripustení zmeny žaloby uznesením súdu prvej inštancie z 11. novembra 2009) proti žalovanej domáhal zaplataenia nemajetkovej ujmy vo výške 67.400 eur a náhrady škody vo výške 7.794,20 eur, ktoré mu boli spôsobené nezákonným rozhodnutím o väzbe.

1.2. Súd prvej inštancie čiastočným rozsudkom z 26. marca 2010 č. k. 6C/12/2009-206 (v poradí prvým rozhodnutím), ktorý nadobudol právoplatnosť dňom 12. mája 2010, uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 7.794,20 eur titulom náhrady škody za trovy obhajoby.

1.3. Súd prvej inštancie uznesením z 20. júna 2016 pripustil zmenu ohľadne nemajetkovej ujmy tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu 200.000 eur.

1.4. Súd prvej inštancie rozsudkom 20. júna 2012 č. k. 6C/12/2009-331 (v poradí druhým rozhodnutím) priznal žalobcovi nemajetkovú ujmu 38.755 eur a vo zvyšnej časti žalobu zamietol.

1.4.1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na základe odvolania žalobcu a žalovanej rozsudkom zo 16. januára 2013 č. k. 7Co/325/2012-367 (v poradí prvým rozhodnutím) zmenil rozsudok súdu prvej inštancie z 20. júna 2012 sp. zn. 6C/12/2009 tak, že žalobcovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 13.000 eur a vo zvyšku žalobu zamietol.

1.4.2. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolený súd“) uznesením z 23. septembra 2014 č. k. 4Cdo/268/2013-500 (v poradí prvým rozhodnutím) rozsudok odvolacieho súdu zo 16. januára 2013 sp. zn. 7Co/325/2012 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

1.4.3. Odvolací súd uznesením z 13. mája 2015 č. k. 7Co/202/2015-553 (v poradí druhým rozhodnutím) rozsudok súdu prvej inštancie z 13. mája 2015 č. k. 6C/12/2009-331 vo vzťahu k priznanej sume 38.775 eur zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie; odvolanie žalobcu odmietol. V časti, v ktorej súd prvej inštancie žalobu zamietol, rozsudok súdu prvej inštancie zostal nedotknutý.

1.4.4. Na základe dovolania žalobcu najvyšší súd uznesením z 29. februára 2016 č. k. 4Cdo/722/2015-613 (v poradí druhým rozhodnutím) uznesenie odvolacieho súdu z 13. mája 2015 č. k. 7Co/202/2015-553 v zrušujúcej časti výroku o zaplatení 38.775 eur zrušil a v časti, v ktorej odvolací súd odmietol odvolanie žalobcu proti rozsudku súdu prvej inštancie z 20. júna 2012 sp. zn. 6C/12/2006, odmietol.

1.4.5. Následne odvolací súd uznesením z 9. júna 2016 č. k. 7Co/128/2016-638 (v poradí tretím rozhodnutím) rozsudok súdu prvej inštancie z 20. júna 2012 č. k. 6C/12/2009-331 zrušil vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 38.755 eur.

1.5. Súd prvej inštancie zistil, že uznesením vyšetrovateľa KR PZ v Žiline z 29. júna 2004 ČVS: KRP-65/OVK-ZI-2004 bol žalobca stíhaný pre trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1, 2 písm. e) Trestného zákona v znení neskorších predpisov (ďalej len „TZ“) a pre trestný čin výtržníctva podľa § 202 ods.1 TZ.

1.5.1. Uznesením Okresného súdu Ružomberok z 30. júna 2004 sp. zn. Tp 38/04 bol žalobca vzatý do väzby podľa § 67 ods.1 písm. c) Trestného poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „TP“), pretože bola zistená dôvodná obava, že obvinený (žalobca) bude pokračovať v trestnej činnosti.

1.5.2. Uznesením Krajského súdu v Žiline z 10. augusta 2004 sp. zn. 1Tpo155/2004 bola sťažnosť obvineného proti väzbe zamietnutá.

1.5.3. Uznesením Krajského súdu v Žiline z 1. júna 2005 sp. zn. 2Tos 81/05 bol žalobca z väzby prepustený.

1.5.4. Rozsudkom Okresného súdu Ružomberok sp. zn. 7T/22/2005, ktorý nadobudol právoplatnosť dňom 1. augusta 2007, bol žalobca oslobodený spod obžaloby vo vzťahu ku skutku podľa § 235 ods. 1, 2 písm. e) TZ. Vo vzťahu ku skutku pre trestný čin výtržníctva podľa § 202 ods.1 TZ prokurátorka Okresnej prokuratúry Ružomberok v priebehu hlavného pojednávania, v zmysle § 182 ods. 2 TP ustúpila od obvinenia.

1.6. Podľa názoru súdu prvej inštancie v posudzovanej veci náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať podľa Čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“).

1.7. Pretože k rozhodnutiu o vzatí žalobcu do väzby došlo pred účinnosťou zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), t. j. pred 1. júlom 2004, nároky žalobcu bolo potrebné posudzovať podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“), podľa ktorého má obvinený právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe.

1.7.1. Subjektmi tejto zodpovednosti sú štát na jednej strane a ten na kom bola väzba vykonaná na strane druhej. Podmienkami tejto zodpovednosti sú rozhodnutie o väzbe, škoda a príčinná súvislosť medzi nimi. Predpokladom zodpovednosti je skutočnosť, že voči občanovi bolo trestné konanie zastavené alebo, že bol oslobodený spod obžaloby.

1.7.2. Za vzniknutú škodu je daná zodpovednosť podľa ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.. Z judikatúry súdov vyplýva, že obsahom odškodnenia v prípadoch týkajúcich sa práv garantovaných článkom 5 Dohovoru je aj tzv. morálna škoda za vykonanú nezákonnú väzbu alebo za vykonaný nezákonný trest odňatia slobody bez ohľadu na to, či bola škoda spôsobená zadržaním alebo väzbou, a pokiaľ zákon č. 58/1969 Zb. takúto náhradu škody vo svojich ustanoveniach neobsahoval, nebolo to v

súlade s čl. 5 Dohovoru.

1.8. Súd prvej inštancie uviedol, že nárok žalobcu na nemajetkovú ujmu vyplýva priamo z Dohovoru (viď rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/ 37/2012) a povinným subjektom je jedine štát, pretože ide o objektívnu zodpovednosť.

1.8.1. Z rozsudku najvyššieho súdu z 31. mája 2007 sp. zn. 4Cdo/177/2005 (R 13/2009) vyplýva, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s článkom 5 ods. 1 a 5 Dohovoru, i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb..

1.8.2. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) sa pod škodou v zmysle čl. 5 ods. 5 Dohovoru rozumie škoda materiálna aj škoda nemateriálna (napr. rozhodnutia Wassink v. Holandsko, Tsirlis a Kouloumpas v. Grécko).

1.8.3. Súd prvej inštancie poukázal i na uznesenie najvyššieho súdu z 29. februára 2012 sp. zn. 1Cdo/68/2010, z ktorého vyplýva, že pôvodne zákonná väzba, nepredstavujúca porušenie čl. 5 ods. 1 až 4 Dohovoru, sa v dôsledku oslobodenia obžalovaného spod obžaloby stáva z hľadiska vnútroštátnej úpravy (§ 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.) nezákonnou, a tým sa zakladá zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú oslobodenému obžalovanému vykonanou väzbou.

1.9. Z rozsudku Okresného súdu Ružomberok sp. zn. 7T/22/2005, ktorý nadobudol právoplatnosť dňom 1. augusta 2007, súd prvej inštancie mal preukázané, že žalobca bol oslobodený spod obžaloby vo vzťahu ku skutku podľa § 235 ods. 1, 2 písm. e) TZ z dôvodu, že vykonané dôkazy viedli súd k záveru, že skutok ako bol popísaný v obžalobe, nebol preukázaný žiadnym priamym, resp. súborom nepriamych dôkazov. Zo strany svedka S. (poškodeného) sa výpoveď javila ako vykonštruovaná a vymyslená, a teda nebolo preukázané, že skutok sa stal. Zároveň vo vzťahu ku skutku pre trestný čin výtržníctva podľa § 202 ods. 1 TZ prokurátorka Okresnej prokuratúry Ružomberok v priebehu hlavného pojednávania v zmysle § 182 ods. 2 TP ustúpila od obvinenia.

1.9.1. Za daného stavu bola daná zodpovednosť žalovanej za škodu, spôsobenú oslobodenému obžalovanému vykonanou väzbou, keďže v trestnom konaní sa skutky, ktoré sa kladli žalobcovi ako obvinenému za vinu, nepreukázali.

1.9.2. Podľa názoru súdu prvej inštancie žalobca svojím konaním nedal podnet na väzobné stíhanie a jeho tvrdenia už v rámci vyšetrovania v prípravnom konaní, že skutky, ktoré sa mu kladú za vinu, sa nestali, neboli v trestnom konaní vyvrátené.

1.9.3. Vychádzajúc z judikatúry ESLP a najvyššieho súdu, súd prvej inštancie dospel k záveru, že je daná objektívna zodpovednosť štátu za vzniknutú škodu rozhodnutím o väzbe žalobcu, a to nielen za skutočnú materiálnu škodu, ktorá mu bola priznaná čiastočným rozsudkom z 26. marca 2010 č. k. 6C/12/2009-206, ktorý nadobudol právoplatnosť dňom 12. mája 2010, a ktorým uložil žalovanej zaplatiť žalobcovi sumy 7.794,20 eur titulom náhrady škody za trovy obhajoby, ale aj za tzv. nemateriálnu škodu - nemajetkovú ujmu.

1.10. Ohľadne výšky náhrady nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie uviedol, že ustanovenie čl. 5 ods. 5 Dohovoru, pokiaľ ide o spôsob a rozsah odškodnenia, neustanovuje žiadne hľadiská, a teda obsahuje tzv. neurčitý právny pojem, ktorý vyžaduje aplikáciu tohto pojmu na konkrétne skutkové okolnosti prípadu a hodnotiace naplnenie (výklad) tohto pojmu vo svetle týchto skutkových okolností.

1.10.1. Súd prvej inštancie, vychádzajúc z vykonaného dokazovania ako aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, v prejednávanej veci obdobných veciach (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky /ďalej len „ústavný súd“/ zo 6. decembra 2006 sp. zn. III. ÚS 147/06, rozsudok ESLP zo 17. júla 2012 v prípade Winkler proti Slovenskej republike, alebo rozhodnutie Občianskoprávného a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky uverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk sp. zn. 30Cdo/2357/2010, ktorým v záujme jednotného rozhodovania súdov Českej republiky naznačil výkladové pravidlá v otázke odškodňovania nemajetkovej ujmy za výkon väzby, ktorá so zreteľom na výsledok trestného konania zakladá nárok na odškodnenie a ktorým vyjadril, že adekvátne odškodnenie je v rozsahu 20 až 60 eur za jeden deň trvania väzby, ako aj rozsudok ESLP vo veci Bruncko proti Slovenskej republike, Kormoš proti Slovenskej republike), priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 25.000 eur, t. j. 74 eur za jeden deň trvania väzby, ktorá trvala celkom 337 dní.

1.10.2. Súd prvej inštancie sa odchýlil od priemerných priznaných nárokov ESLP, keď vykonaným dokazovaním mal za to, že obmedzenie osobnej slobody žalobcu rozhodnutím o väzbe vážnym spôsobom zasiahlo do profesijného života žalobcu, ktorý bol personálnym rozkazom Ministra vnútra SR

č. 317 z 12. augusta 2004 podľa § 192 ods. 1 písm. e) zákona č. 73/1998 Z. z. prepustený zo služobného pomeru príslušníka policajného zboru, kde bol služobne zaradený vo funkcii starší špecialista 3. Oddelenia spojenia a informatiky odboru technickej ochrany Úradu pre ochranu ústavných činiteľov, pričom prepustenie zo služobného pomeru malo priamu súvislosť s obvinením žalobcu a s jeho vzatím do väzby.

1.10.3. Pri hodnotení následkov neoprávneného držania vo väzbe v osobnej sfére žalobcu súd prvej inštancie dospel k záveru, že došlo k závažnému následku, nakoľko žalobca bol prepustený zo služobného pomeru jedine v súvislosti s jeho trestným stíhaním a následne stratil možnosť (aj napriek predchádzajúcemu dôslednému plneniu povinností v Policajnom zbore SR) sa opätovne do tohto služobného pomeru vrátiť.

1.10.4. Súd prvej inštancie podotkol, že aj keď sa žalobca po prepustení z väzby zamestnal vo firme u svojej matky E. O., resp. ako samostatne zárobkovo činná osoba (ďalej aj „SZČO“), nemožno z toho usudzovať, že nedošlo k závažnému zásahu do jeho osobnostných práv, do jeho cti, ako aj jeho očakávaní v súvislosti s jeho pracovnou kariérou.

1.10.5. Z výsluchu svedkov, a to nielen matky žalobcu, ale aj svedkov F. W., F. X., S. Š. vyplynulo, že väzba do značnej miery poznačila žalobcu aj po psychickej stránke v dôsledku jeho obmedzenia v kontakte s blízkymi, obmedzenia pohybu, pričom následky jeho držania vo väzbe na jeho psychike doznievali aj po jeho prepustení na slobodu.

1.11. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) s prihliadnutím na to, že úspech oboch sporových strán bol čiastočný, preto súd prvej inštancie rozhodol, že žiadna zo sporových strán na náhradu trov nemá právo.

II.

2. Na základe odvolania žalobcu a žalovanej odvolací súd rozsudkom z 22. februára 2017 č. k. 7Co/2/2017-733 (v poradí štvrtým rozhodnutím) rozsudok súdu prvej inštancie z 22. septembra 2016 sp. zn. 5C/138/2015-658 zmenil a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 16.850 eur do troch dní (prvý výrok) a vo zvyšnej časti žalobu zamietol (druhý výrok) s tým, že žalobcovi priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (tretí výrok).

2.1. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku ohľadne výšky nemajetkovej ujmy poukázal na to, že pri určení rozsahu odškodnenia žalobcu za obmedzenie osobnej slobody výkonom väzby je potrebné vychádzať z takých kritérií, ako napr. povaha trestnej veci, celková dĺžka obmedzenia osobnej slobody, následky v osobnej sfére poškodenej osoby. Tieto kritériá je potrebné hodnotiť vo vzťahu k okolnostiam prejednávanej veci (osobe žalobcu, charakteru trestnej veci, dôsledkov vo sfére žalobcu a ďalšie).

2.1.1. S prihliadnutím aj na rozhodovaciu činnosť súdov Slovenskej republiky, súdov okolitých krajín a najmä ESĽP, je možné konštatovať, že každý štát si sám upravuje podmienky a kritériá priznávania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, a to vzhľadom na spoločenské, ekonomické a právne podmienky toho-ktorého štátu. Napríklad v rozsudku ESĽP Shillyayev proti Rusku (sťažnosť č. 9647/02) rozhodujúce pri posúdení výšky odškodnenia podľa čl. 5 Dohovoru boli kritériá - povaha trestnej veci, celková dĺžka obmedzenia osobnej slobody a následky v osobnej sfére sťažovateľa, pričom odškodnenie ruskými orgánmi sťažovateľa vo výške 2.700 eur považoval ESĽP za nedostatočné.

2.1.2. Ďalej podľa rozsudku veľkého senátu ESĽP z 28. mája 2002 vo veci Stafford proti Spojenému Kráľovstvu (sťažnosť č. 46295/99) z dôvodu porušenia čl. 5 ods. 1 Dohovoru za to, že bola obmedzená osobná sloboda sťažovateľa po dobu 17 mesiacov a 22 dní (celkom 532 dní), bolo priznané odškodnenie vo výške 16.500 eur.

2.1.3. Odvolací súd podotkol, že v poslednej dobe je snaha štátov pri odškodňovaní sťažovateľov za obmedzenie osobnej slobody výkonom väzby vychádzať zo sadzby stanovenej za 1 deň výkonu väzby. ESĽP však neposkytuje žiadne pevné pravidlá, ani referenčný rámec čo do výšky peňažného odškodnenia, preto vychádzajúc zo spoločenských a ekonomických podmienok Slovenskej republiky (napr. výšky životnej úrovne) v porovnaní s rozhodovacou praxou ESĽP sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, a to s poukazom i na ustálenú súdnu prax v Českej republike, že je dôvodné predbežne ustáliť sadzbu stanovenú za 1 deň výkonu väzby v rozsahu od 20 do 60 eur a v

tomto rozmedzí bolo potom dôvodné priznať náhradu nemajetkovej ujmy aj v danej prejednávanej veci, vychádzajúc z okolností prejednávanej veci.

2.2. Ak súd prvej inštancie vychádzal zo sadzby stanovenej za 1 deň výkonu väzby v rozsahu od 20 do 60 eur (s čím sa odvolací súd stotožnil), bolo potrebné vyhodnotiť okolnosti danej prejednávanej veci pri rozhodovaní o rozsahu uloženia náhrady nemajetkovej ujmy len v rámci danej sadzby.

2.2.1. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania bolo zistené, že obmedzenie osobnej slobody žalobcu výkonom väzby trvalo celkom 337 dní, a že k obmedzeniu osobnej slobody žalobcu došlo u príslušníka Policajného zboru Slovenskej republiky, čo v blízkosti jeho okolia vo vzťahu k nemu samotnému ako i k jeho rodine mohlo vzniknúť vlnu nedôvery, odcudzenia a aj urážok.

2.2.2. Na strane druhej bolo potrebné pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy vychádzať aj z toho, že vzatie do väzby nebolo mediálne prezentované v širšom okolí, že žalobca sa po prepustení z väzby zaradil do pracovného pomeru, a že by v dôsledku výkonu väzby bol žalobca odborne liečený pre psychickú traumu a malo by to priamy dôsledok na jeho osobný, spoločenský alebo pracovný život.

2.2.3. Odvolací súd, hodnotiac všetky uvedené skutočnosti, na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že za 1 deň výkonu väzby v tomto konkrétnom prípade je dôvodné priznať sadzbu vo výške 50 eur, t. j. za 337 dní náhradu nemajetkovej ujmy v celkovej výške 16.850 eur.

2.2.4. Z uvedených dôvodov preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady nemajetkovej ujmy 16.850 eur a vo zvyšnej časti žalobu zamietol.

2.3. Keďže odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie, priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania súdu prvej inštancie, odvolacieho konania a dovolacieho konania (§ 396 ods. 1, 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP, § 453 ods. 3 CSP).

3. Na základe dovolania žalobcu a žalovanej najvyšší súd uznesením z 30. júla 2019 sp. zn. 4Cdo/34/2018 (v poradí tretím rozhodnutím) rozsudok krajského súdu v časti, ktorou bola žaloba vo zvyšnej časti zamietnutá a v súvisiacom výroku o trovách konania zrušil a vec mu v tejto časti vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (prvý výrok). Dovolenie žalovanej proti výroku, ktorým krajský súd priznal nemajetkovú ujmu žalobcovi v sume 16.850 eur, odmietol (druhý výrok) a súčasne rozhodol, že žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania (tretí výrok).

4. Následne odvolací súd na základe odvolania žalobcu rozsudkom z 19. mája 2021 č. k. 7Co/218/2019-896 (v poradí piatym rozhodnutím) žalobu na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 21.905 eur zamietol (prvý výrok) a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov prvostupňového, odvolacieho a dovolacieho konania v plnom rozsahu (druhý výrok).

4.1. Odvolací súd zdôraznil, že žalobca na základe podanej žaloby si uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu v trvaní od 29. júna 2004 do 1. júna 2005, ktorá celkovo trvala 337 dní.

4.2. Vzhľadom na skutkové zistenie, že žalobca (ako obvinený) bol vzatý do väzby od 29. júna 2004, v súlade s ustanovením § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. bolo potrebné nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu posudzovať na základe podmienok zákona č. 58/69 Zb..

4.3. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne posúdil nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy aj v súvislosti s čl. 5 ods. 1 a ods. 5 dohovoru, i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa § 5 ods. 1 zákona č. 58/69 Zb., a to s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu SR z 31.05.2007 sp. zn. 4Cdo/177/2005 (R 13/2009).

4.5. Vedenie trestného stíhania na základe nezákonného uznesenia o jeho začatí bez ohľadu na to, či bolo vydané za účinnosti zákona č. 58/69 Zb., alebo za účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z., odôvodňuje s ohľadom najmä na čl. 46 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „LZPS“) právo na náhradu nemajetkovej ujmy.

4.5.1. Vychádzajúc zo záverov uvádzaných v rozhodnutiach ústavného súdu II. ÚS 163/2013 a III. ÚS 754/2016, priznaná náhrada nemajetkovej ujmy sa môže vzťahovať tak na väzbu, ako aj na samotné trestné stíhanie.

4.5.2. Zatiaľ čo vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy za väzbu súdna prax vytvorila postupne stabilizujúce sa kritériá určenia jej výšky (povaha trestnej veci, dĺžka, časové okolnosti väzby, preukázaný dopad väzby do osobnostnej sféry poškodeného a širšie okolnosti, za ktorých k vzniku nemajetkovej ujmy došlo, korigované všeobecnými princípmi spravodlivosti), vo vzťahu k rozhodovaniu

o výške náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie (pokiaľ bolo začaté za účinnosti zákona č. 58/69 Zb.), takéto kritériá stabilizované súdnou praxou neboli (viď bod 31. nálezu ústavného súdu III. ÚS 754/2016).

4.5.3. Preto aj v danom prípade odvolací súd pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy vychádzal zo skutočností, že žalobca na základe podanej žaloby (rovnako ako v žiadosti o predbežné prejednanie nároku podľa § 15 zákona č. 58/69 Zb.) si uplatňoval nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu, a nie aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie, pričom kritériá pre ich priznávanie sú odlišné.

4.5.4. Pri posudzovaní primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu odvolací súd zohľadnil hmotnoprávne predpisy právneho poriadku Slovenskej republiky upravujúce odškodnenie a aj judikatúru EŠLP. Primeranosť nemajetkovej ujmy treba vždy posudzovať, resp. určovať (okrem iného) aj v kontexte s ďalšími právnymi predpismi upravujúcim obdobnú problematiku, kde výška príslušného odškodnenia vyplýva priamo zo zákona, ale aj v kontexte s rozhodnutiami EŠLP a ústavného súdu.

4.5.5. Odvolací súd poukázal na to, že v prípade Winkler proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 25416/07) EŠLP vyslovil porušenie čl. 5 ods. 1 Dohovoru v súvislosti s nezákonnou väzbou, pričom rozhodol o tom, že Slovenská republika porušila čl. 5 Dohovoru (právo na slobodu a osobnú bezpečnosť) a sťažovateľovi, ktorý bol nezákonne vo väzbe od 26. mája 2005 do 15. novembra 2005 (6 mesiacov), priznal z titulu nemajetkovej ujmy sumu 8 000 eur. V tejto veci EŠLP pre ľudské práva zrekapituloval aj relevantné prípady (Bruncko ods. 46-59; Kormoš ods. 57-69; Kováčik ods. 48-61; Ťúbor ods. 47-59), v ktorých sa skutkový a právny stav zásadne neodlišuje. Podľa názoru EŠLP (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené Kráľstvo) náhrada nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti. EŠLP tiež konštatoval, že pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy (napr. Flux v. Moldavsko; Style Morris v. Spojené Kráľovstvo). Okrem toho EŠLP vyjadril názor, podľa ktorého výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti (napr. Público-Comunicacáo, Social, S.A. v. Portugalsko). Napokon EŠLP zdôraznil, že pri určení výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia, alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia, alebo násilné činy (napr. Italehti a Karhuvara v. Fínsko). Rovnako tak nie je možné ani mechanicky prevziať závery rozhodovacej praxe súdov iných štátov, či EŠLP a to s ohľadom na odlišnosť životnej úrovne v jednotlivých štátoch, ktorá rovnako tak musí byť zohľadnená, pokiaľ priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy má zodpovedať predstavám spravodlivosti a slušnosti v danom čase a na danom mieste.

4.5.6. I ústavný súd v náleze III. ÚS 754/2016 sa v tejto súvislosti vyjadril (bod 39. - odkazujúc na širokú komparáciu rozhodovacej praxe EŠLP a súdov iných európskych štátov už len príkladom premietnutých do rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/2357/2010 z 11. januára 2012), že sa nepovažuje za neprimerané odškodnenie väzby vo výške 1 000 eur za mesiac jej trvania. Zároveň ústavný súd konštatoval, že stanoviť presnou sumou výšku náhrady nemajetkovej ujmy za deň, či mesiac trvania väzby, alebo vedenia trestného stíhania vopred pre všetky prípady nie je možné, pretože primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí zohľadňovať všetky osobitné okolnosti prípadu, ktorých rozmanitosť nemožno vopred postihnúť.

4.5.7. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012, 6MCdo/15/2012, 3Cdo/7/2017, 3Cdo 19/2018.

4.6. Odvolací súd konštatoval, že už samotná väzba predstavovala pre žalobcu závažnú ujmu, pretože obmedzenie osobnej slobody touto formou bolo nedôvodné, pričom bolo nedôvodné i celé trestné stíhanie žalobcu.

4.6.1. Je zrejmé, že výkon väzby, tak ako vyplynulo z výpovede samotného žalobcu na pojednávaní pred odvolacím súdom, spôsobil u neho psychickú traumu, a to vzhľadom k tomu, že sa jednalo o výkon väzby príslušníka Policajného zboru SR, pričom negatíva počas výkonu väzby pociťoval tak zo strany samotných príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže, ako aj zo strany ostatných obvinených vo výkone väzby. Žalobca vo svojej výpovedi ďalej poukázal, že v dôsledku prepustenia zo služobného

pomeru sa nemôže uplatniť v Policajnom zbore SR, ani v ďalších silových zložkách (napr. NBÚ, SIS a pod.) vzhľadom na nemožnosť vykonávania tohto povolania pre dôvody, pre ktoré bol personálnym rozkazom Ministerstva vnútra SR zo služobného pomeru prepustený.

4.6.2. Odvolací súd podotkol, že žalobca sa po oslobodení spod obžaloby a po prepustení z väzby na slobodu najskôr zamestnal vo firme svojej matky, stal sa konateľom a spoločníkom obchodnej spoločnosti KML s.r.o. so sídlom v Kysuckom Novom Meste, v ktorej vykonáva opravu registračných pokladní až doposiaľ.

4.6.3. Ďalej odvolací súd konštatoval, že na základe rozsudku krajského súdu z 22. februára 2017 č. k. 7Co/2/2017-733 žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady nemajetkovej ujmy suma 16.850 eur, rozsudok v tejto časti nadobudol právoplatnosť a podľa vyjadrenia žalovanej uvedená náhrada žalobcovi už bola vyplatená.

4.6.4. Hodnotiac preto okolnosti posudzovanej veci v spojitosti so stabilizujúcimi sa kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy za väzbu, ktorú súdna prax postupne vytvorila (povaha trestnej veci, dĺžka, časové okolnosti väzby, preukázaný dopad väzby do osobnostnej sféry žalobcu), odvolací súd dospel k záveru, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy žalobcovi na základe predchádzajúceho rozhodnutia odvolacieho súdu vo výške 16.850 eur zodpovedá kritériám vysloveným v citovaných rozhodnutiach ESĽP (konštatovaným v bode 15. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), zodpovedá aj názorom vysloveným ústavným súdom (viď nález III. ÚS 754/2016) a zodpovedá kritériám, ktoré boli vyslovené v rozhodnutiach najvyššieho súdu (sp. zn. 3Cdo/19/2018, 3Cdo/191/2017, 3Cdo/25/2019), z ktorých nevyplyva, že by v skutkovo obdobných a právnych veciach z titulu uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy bolo dôvodné priznať aj vyššiu sumu, než ktorá bola už žalobcovi priznaná a žalovanou aj vyplatená.

4.6.5. Z uvedených dôvodov preto odvolací súd žalobu o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu vo výške 21.905 eur zamietol.

4.7. O trovách (prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho) konania odvolací súd rozhodol tak, že žalobcovi priznal nárok na náhradu týchto trov v plnej výške, keďže rozhodovanie o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu záviselo od úvahy súdu, a to na základe výsledkov vykonaného dokazovania.

III.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu z 19. mája 2021 č. k. 7Co/218/2019-896 žalobca (ďalej len „dovolaťel“ alebo „žalobca“) podal dovolanie, v ktorom uplatnil dovolacie dôvody vyplývajúce z ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

5.1. Podľa jeho názoru rozsudok odvolacieho súdu je výsledkom arbitrárneho postupu odvolacieho súdu spočívajúceho v tom, že odvolací súd v konaní, predchádzajúcom vydaniu rozsudku (do času jeho vyhlásenia) a následne prostredníctvom odôvodnenia svojho rozhodnutia (vyplývajúceho z písomného vyhotovenia rozsudku), riadne neodstránil vady vytýkané mu dovolacím súdom už v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/34/2018, preto rozsudok ako aj konanie na odvolacom súde opätovne vykazujú vady v postupe pri dokazovaní na odvolacom súde, vady v odôvodnení rozhodnutia.

5.2. Uviedol, že z rozsudku odvolacieho súdu nie je zrejmé, k akým skutkovým záverom, odlišujúcim sa od skutkových záverov súdu prvej inštancie dospel odvolací súd na základe ním vykonaného dokazovania, keď sám vykonal dokazovanie výlučne výsluchom žalobcu a ostatné dôkazy nevykonával.

5.3. Odvolací súd sa v odôvodnení rozsudku obmedzil výlučne sa skonštatovanie výsledkov dokazovania pred súdom prvej inštancie (body 1., 12. a 19. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), či na zhrnutie výpovede žalobcu na odvolacom pojednávaní (bod 20. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Z odôvodnenia rozsudku však nie sú zrejmé žiadne hodnotiace závery odvolacieho súdu ani len vo vzťahu k vykonanému výsluchu žalobcu.

5.4. Odvolací súd si svoje rozhodovanie a odôvodňovanie rozhodnutia neprípustne zľahčil tým, že bez adekvátneho skutkového podkladu (zohľadnenia špecifických okolností prípadu), ktorý mohol získať iba vlastným, nanovo vykonaným dokazovaním, zmenil svoje rozhodnutie len na základe síce početných odkazov na výsledky rozhodovacej praxe, ale bez uvedenia toho, prečo považuje ním uvádzané rozhodnutia doterajšej súdnej praxe za použiteľné a aj skutkovo príliehavé práve na prípad žalobcu.

5.5. V súvislosti s argumentáciou odvolacieho súdu k primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy, v

rámci ktorej odvolací súd poukázal na to, že ESLP v prípade Winkler priznal sťažovateľovi spravodlivé zadostučinenie (v zmysle čl. 41 Dohovoru) vo výške 8 000 eur, uviedol, že táto argumentácia odvolacieho súdu je nenáležitá. Nárok vyplývajúci z čl. 5 Dohovoru na náhradu škody/nemajetkovej ujmy (uplatnený žalobcom v spore) a nárok podľa čl. 41 Dohovoru sú vzájomne kumulovateľné (existujú popri sebe) a v prípade dôvodnosti oboch sa ich môže sťažovateľ domôcť. Jedného však len na úrovni ESLP (spravodlivé zadostučinenie) a druhého len na vnútroštátnej úrovni (náhrada škody, resp. nemajetkovej ujmy). Odvolací súd sa s touto jeho argumentáciou v rozsudku vôbec nevysporiadal, a to napriek tomu, že išlo o kľúčovú odvolaciu argumentáciu žalobcu.

5.6. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je nepresvedčivé a nepreskúmateľné aj z dôvodu, že úvaha súdu, na základe ktorej dospel k záveru o adekvátnosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy, postráda prvok individualizácie vo vzťahu k osobe žalobcu s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu.

5.6.1. Najvyšší súd už v rámci svojej rozhodovacej praxe (3Cdo/25/2019) uviedol, že úvaha súdu sa musí opierať o celkom konkrétne preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkolvek kontrole. Podľa jeho názoru presne takej ľubovôle sa však odvolací súd v tomto prípade dopustil.

5.6.2. Síce odvolací súd v bode 15. odôvodnenia uviedol kritériá, ktoré vyvodila súdna prax ako relevantné pre ustáľovanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy (povaha trestnej veci, dĺžka väzby, časové okolnosti väzby, preukázaný dopad väzby do osobnostnej sféry poškodeného a širšie okolnosti, za ktorých k vzniku nemajetkovej ujmy došlo, korigované všeobecnými princípmi spravodlivosti), z odôvodnenia napádaného rozsudku však nevyplýva, ako odvolací súd tieto kritériá aplikoval v posudzovanej veci. On väzbou nebol ukrátený len na slobode (musel sa zdržiavať v ústave na výkon väzby), ale bol ukrátený na svojom obvyklom živote s rodinou, nemohol vykonávať svoju prácu, ktorú navyše nadobro stratil, väzbu vykonával s vedomím, že je nevinný.

5.6.3. V jeho prípade nešlo o „pokojný“ výkon väzby. Z dokazovania vyplynulo, že bol šikanovaný, ponižovaný a aj v dôsledku toho boli reálne podmienky výkonu väzby zhoršené. Z rozhodnutia nevyplývalo, ako zhodnotil odvolací súd v nadväznosti na predošlé postavenie žalobcu (príslušník PZ) povahu trestnej činnosti, pre ktorú bol žalobca vo väzbe (vydieranie a výtržníctvo) a či táto skutočnosť bola spôsobilá zasiahnuť do práva na česť žalobcu vo väčšej miere, ako v prípadoch iných ľudí, vykonávajúcich iný druh povolania, ktorý nesúvisí s ochranou štátu a zákonnosťou.

5.6.4. Odvolací súd sa obmedzil výlučne na vymenovanie kritérií, ktoré majú byť v takýchto prípadoch súdmi zohľadňované, sám však v odôvodnení rozsudku vôbec konkrétne nezdôvodnil, akým spôsobom a na základe ktorých skutočností hodnotil vec vo svetle týchto kritérií.

5.6.5. Odvolací súd si situáciu opäť neprípustne zľahčil a s poukazom na rozhodovaciu prax ústavného súdu uviedol, že ústavný súd nepovažuje náhradu nemajetkovej ujmy za nezákonnú väzbu vo výške 1000 eur/mesiac za neprimeranú. Opomenul však zdôvodniť, v čom videl podobnosť ústavným súdom posudzovaného prípadu s jeho prípadom žalobcu. V zásade možno konštatovať, že suma 1000 eur predstavuje hodnotu priemerného mesačného platu osoby, ktorá „v pokoji“ žije svoj ekonomický, pracovný a rodinný život, bez záťaže na svojich právach spôsobenej nezákonnou väzbou.

5.7. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadřila.

IV.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia

odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietal arbitrárny postup odvolacieho súdu spočívajúci vo vadách v postupe odvolacieho súdu pri vykonaní dokazovania a vo vadách v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu (nepreskúmateľnosť).

11. Dovolací súd konštatuje, že dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces, ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 251/03). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona teda treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

13.1. Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

14. Z judikatúry EŠLP, aj z rozhodnutí ústavného súdu vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia

musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.

15. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

16. Ústavný súd vo viacerých svojich rozhodnutiach, aktuálne napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 z 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať vo dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie vecí a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrárnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávanych prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne, ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

17. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry EŠLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov, patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

18. I v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

18.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený, nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona, alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval, a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

19. Pokiaľ dovolateľ namietal odôvodnenie a nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd konštatuje, že v posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

20. Podľa názoru dovolacieho súdu odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa požiadavku úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd popísal obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, uviedol, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, zároveň citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery.

21. Odôvodnenie odvolacieho súdu sa vysporiadať so všetkými podstatnými odvolacími námietkami žalobcu a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Jeho myšlienkový postup je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal.

21.1. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplyva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu (viď body 11. až 22. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Právne závery odvolacieho súdu sú dostatočne preskúmateľné, keďže odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podal zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona (Dohovoru) vychádzal, ako ich interpretoval, a prečo pod tieto ustanovenia podriadil zistený skutkový stav.

22. V posudzovanej veci meritórne rozhodnutie odvolacieho súdu a jeho odôvodnenie vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania, pričom myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal (§ 393 ods. 2 CSP) vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy za nezákonnú väzbu v trvaní 337 dní (od 29. júna 2004 do 1. júna 2005).

22.1. Odvolací súd zdôraznil, že predmetom odvolacieho konania bol nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy (časť žalobcom uplatnenej ujmy vo výške 21.905 eur) „len“ za nezákonnú väzbu, pričom poukázal na to, že rozsudkom odvolacieho súdu z 22. februára 2017 č. k. 7Co/2/2017-733 zmenil odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie z 22. septembra 2016 sp. zn. 5C/138/2015-658 a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 16.850 eur a vo zvyšnej časti žalobu zamietol (druhý výrok).

22.2. V bode 12. odôvodnenia rozsudku odvolací súd opísal povahu trestnej veci, pre ktorú bol žalobca trestne stíhaný (trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1, 2 písm. e) TZ a trestný čin výtržníctva § 202 ods. 1 TZ), pričom konštatoval, že uznesením Okresného súdu Ružomberok sp. zn. Tp 38/04 z 30. júna 2004 bol žalobca vzatý do väzby a uznesením Krajského súdu v Žiline z 1. júna 2005 č. k. 2Tos/81/05 bol žalobca z väzby prepustený. Žalobca bol rozsudkom Okresného súdu Ružomberok sp. zn. 7T/22/2005, ktorý nadobudol právoplatnosť dňom 1. augusta 2007, oslobodený spod obžaloby vo vzťahu k trestnému činu vydierania s tým, že prokurátorka Okresnej prokuratúry Ružomberok v priebehu hlavného pojednávania v zmysle § 282 ods. 2 TP ustúpila od obvinenia.

22.3. Odvolací súd uviedol, že nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorý bol vzatý do väzby už 29. júna 2004, bolo potrebné posudzovať na základe podmienok zákona č. 58/69 Zb. s poukazom na ustanovenie § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. a aj v súvislosti s čl. 5 ods. 1 a ods. 5 Dohovoru (rozsudok najvyššieho súdu z 31. mája 2007 sp. zn. 4Cdo/177/2005 uverejnený v Zbierke stanovísk

Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod R 13/2009).

22.4. Odvolací súd ďalej vysvetlil kritéria určenia výšky nemajetkovej ujmy za nezákonnú väzbu, a to vychádzajúc zo súdnej praxe, ktorými sú: povaha trestnej veci, dĺžka, časové okolnosti väzby, preukázaný dopad väzby do osobnostnej sféry poškodeného a širšie okolnosti, za ktorých k vzniku nemajetkovej ujmy došlo, korigované všeobecnými princípmi spravodlivosti, a to i s poukazom na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 754/2016, pričom zdôraznil, že žalobca si na základe podanej žaloby uplatňoval nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu, a nie aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie, ktorého kritériá pre priznanie sú odlišné.

22.5. Tiež poukázal na to, že pri posudzovaní primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu zohľadnil hmotnoprávne predpisy právneho poriadku Slovenskej republiky upravujúce odškodnenie, ale taktiež aj judikatúru EŠLP, judikatúru najvyššieho súdu, rozhodnutia ústavného súdu, pričom rozhodnutia EŠLP, ústavného súdu i najvyššieho súdu špecifikoval v bode 17. odôvodnenia rozsudku.

22.6. V odôvodnení odvolací súd zdôraznil, že už samotná väzba predstavovala pre žalobcu závažnú ujmu, pretože došlo k obmedzeniu osobnej slobody žalobcu, pričom i z výpovede žalobcu na pojednávaní pred odvolacím súdom vyplynulo, že výkon väzby u neho spôsobil psychickú traumu, keďže bol príslušníkom Policajného zboru Slovenskej republiky a z tohto dôvodu pociťoval zo strany samotných príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže, ako aj zo strany ostatných obvinených vo výkone väzby. Zároveň odvolací súd poukázal na dopad trestného stíhania žalobcu po prepustení z väzby na profesijný život žalobcu (viď body 18. až 20. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu).

22.7. Konštatoval, že na základe rozsudku odvolacieho súdu z 22. februára 2017 č. k. 7Co/2/2017-733 bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady nemajetkovej ujmy suma 16.850 eur, rozsudok v tejto časti nadobudol právoplatnosť a podľa vyjadrenia žalovanej uvedená náhrada žalobcovi už bola vyplatená. Hodnotiac preto okolnosti tejto prejednávanej veci v spojitosti so stabilizujúcimi sa kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy za väzbu, ktorú súdna prax postupne vytvorila (povaha trestnej veci, dĺžka, časové okolnosti väzby, preukázaný dopad väzby do osobnostnej sféry žalobcu), odvolací súd dospel k záveru, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy žalobcovi na základe predchádzajúceho rozhodnutia odvolacieho súdu vo výške 16.850 eur zodpovedá kritériám vyslovených v rozhodnutiach EŠLP (uvedených v bode 15. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), zodpovedá aj názorom vyslovených ústavným súdom (viď nález III. ÚS 754/2016) a zodpovedajúce kritériám, ktoré boli vyslovené v rozhodnutiach najvyššieho súdu (sp. zn. 3Cdo/19/2018, 3Cdo/191/2017, 3Cdo/25/2019), z ktorých nevyplýva, že by v skutkovo obdobných a právnych veciach z titulu uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy by bolo dôvodné priznať aj vyššiu sumu, než ktorá bola už žalobcovi priznaná a žalovanou aj vyplatená. Z uvedených dôvodov preto odvolací súd žalobu o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu vo výške 21.905 eur zamietol.

23. Dovolací súd poukazuje na to, že v posudzovanej veci odvolací súd pri hodnotení následkov neoprávneného držania vo väzbe prihliadol na povahu trestnej veci, na celkovú dĺžku obmedzenia osobnej slobody a na negatívne následky v osobnej sfére žalobcu (obmedzenie osobnej slobody) a taktiež na individuálne okolnosti daného prípadu (žalobcom tvrdené jeho životné podmienky vo väzení, ktoré mali dôsledky na zdraví žalobcu - stres, úzkosť, psychická ujma).

24. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd v rozsudku vykonal komparáciu výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy s poukazom na existujúcu judikatúru najvyšších súdnych autorít Slovenskej republiky a prihliadol i na rozhodovaciu činnosť EŠLP, pričom za spravodlivé zadostučinenie považoval už priznanú výšku nemajetkovej ujmy za väzbu v trvaní 337 dní (11 mesiacov) vo výške 16.850 eur, t. j. 50 eur denne/1 532 eur mesačne.

25. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd právnymi závermi, na ktorých založil rozhodnutie napadnuté dovolaním žalobcom, neodklonil v nastolenej otázke primeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy od ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít v Slovenskej republike i EŠLP a postupoval v súlade s ňou, v rámci nej ustálených kritérií, keď vyhodnocoval a zohľadňoval jednotlivé konkrétne špecifiká a okolnosti danej veci, a to najmä povahu trestnej veci, dĺžku väzby a následky, ktoré väzba vyvolala v jednotlivých oblastiach života žalobcu (bližšie pozri body 18. až 21. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu) a v nadväznosti na tieto zistenia ju stanovil aj v

porovnaní s výškou náhrady nemajetkovej ujmy priznáwanej v iných obdobných prípadoch.

25.1. Skutočnosť, že žalobca sa s vyčíslením primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy odvolacím súdom nestotožňuje a považuje ju za podhodnotenú, sama osebe nemôže byť spôsobilá založiť prípustnosť dovolania, ak odvolací súd pri jej zisťovaní vychádzal z vyššie uvedených kritérií a v zhode s nimi aj rozhodol.

26. Dovolací súd konštatuje, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo strany (účastníka) na spravodlivý súdny proces (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011).

27. V súvislosti s nedôvodnou námietkou dovolateľa, že odvolací súd sa nezaoberal s jeho odvolacími argumentmi dôležitými pre rozhodné posúdenie veci, dovolací súd uvádza, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením práva a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami (napr. IV. ÚS 115/03, či III. ÚS 60/04). Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj ESLP, ktorý v tejto súvislosti najmä uvádza: „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad.“ (napr. Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, či rozsudok vo veci Ruiz Torija c. Španielsko a Hiro Balani c. Španielsko, oba z 9. decembra 1994, Annuaire, séria A č. 303 A a č. 303 B).

28. Dovolací súd neakceptoval opodstatnenosť dôvodov, ktoré dovolateľ uvádzal v dovolaní o zmätočnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, trpiaceho nedostatkom riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia, pretože uvedené nezistil.

29. Pre úplnosť dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnostnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie veci túto vadu zmätočnosti nezakladá (R 24/2017); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

30. Pokiaľ dovolateľ namietal, že odvolací súd pochybil pri dokazovaní na odvolacom súde, pričom v odôvodnení rozsudku sa obmedzil výlučne na skonštatovanie výsledkov dokazovania pred súdom prvej inštancie a na zhrnutie výpovede žalobcu na pojednávaní pred odvolacím súdom, dovolací súd poukazuje na to, že dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok). Posúdenie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 185 ods. 1 CSP), a nie strán sporu.

31. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti

a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada, vyplývajúca z čl. 15 Základných princípov Civilného sporového poriadku, normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamena, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

32. Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 332/09). Zasadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 CSP), a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa ESLP povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

32.1. V súlade s judikatúrou ústavného súdu najvyšší súd ustálil svoju judikatúru (napr. rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/100/2018, 5Cdo/202/2018, 5Cdo/138/2018) tak, že procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhovie, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, z akých dôvodov tak neurobil.

33. O vadách v procese dokazovania možno hovoriť vtedy, ak súd vychádzal pri rozhodnutí zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak, ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne, ak nezistil určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva.

34. Pokiaľ žalobca v dovolaní namietal, že odvolací súd pochybil pri dokazovaní v odvolacom konaní, keď zopakoval dokazovanie jedine výsluchom žalobcu, dovolací súd poukazuje na to, že odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní (§ 383 CSP).

34.1. Podľa § 384 ods. 1, 2, 3 CSP ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám. Odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich nevykonala súd prvej inštancie, hoci ich strana navrhla. Odvolací súd môže doplniť dokazovanie za podmienok uvedených v § 366 CSP (a/ ak sa týkajú procesných podmienok, b/ ak sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c/ ak má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, d/ ak ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie).

34.2. O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie, rozhoduje výhradne odvolací súd.

35. V danom prípade odvolací súd zopakoval dokazovanie nielen výsluchom žalobcu, ale aj zopakovaním dokazovania v zmysle § 204 CSP, a to „prečítaním listinných dôkazov čl. 7 a 8 doklady súvisiace s rozhodnutím o väzbe, čl. 10 rozsudok Okresného súdu Ružomberok 1T/22/2005, čl. 15 odpoveď Ministerstva spravodlivosti SR na uplatnenie nárokov, čl. 31 žiadosť o predbežné prejednanie nároku Ministerstvo spravodlivosti, čl. 100 až 104 potvrdenie o zamestnaní 110 až 135, čl. 137 výpis z obchodného registra spoločnosti KML s.r.o., čl. 145 až 167 daňové priznanie spoločnosti KML s.r.o., čl. 1258 rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Sžo/24/2011, čl. 267 rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2S/97/08.“ (viď Zápisnica o pojednávaní pred odvolacím súdom z 19. mája 2021 č. 1.

886 až 892 spisu).

36. Postupom odvolacieho súdu, ktorý sa nepriečil zákonu, nemohlo teda dôjsť k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý súdny proces.

37. Dovolací súd zdôrazňuje, že dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). Ako už bolo uvedené, v rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, také okolnosti však dovolací súd nezistil.

38. Pokiaľ dovolateľ namietal vadu vo vykonaní dokazovania výlučne pred odvolacím súdom, podľa názoru odvolacieho súdu doposiaľ vykonané dokazovanie dostatočne odôvodňuje skutkové i právne závery prijaté odvolacím súdom, ktorého závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý (riadny) proces. V súdenom spore dovolací súd nezistil v postupe odvolacieho súdu pochybenia alebo vady v procese dokazovania a jeho hodnotenia predstavujúce porušenie práva žalobcu na spravodlivý súdny proces.

39. Dovolací súd v súvislosti s námietkou dovolateľa o pochybení odvolacieho súdu v procese dokazovania dodáva, že súdna prax najvyššieho súdu je jednotná v názore, podľa ktorého nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (porovnaj sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

40. Vzhľadom na uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolateľ neopodstatnene namietal nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jeho procesných práv v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP), preto dovolací súd dovolanie dovolateľa ako nedôvodné v zmysle ustanovenia § 448 CSP zamietol.

41. Žalovaná bola v dovolacom konaní úspešná, a teda na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP by mala (potenciálny) nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Žalovanej však preukázateľne žiadne trovy dovolacieho konania nevznikli (k dovolaniu žalobcu sa nevyjadřila), a preto jej dovolací súd náhradu trov tohto dovolacieho konania nepriznal (R 72/2018).

42. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.